

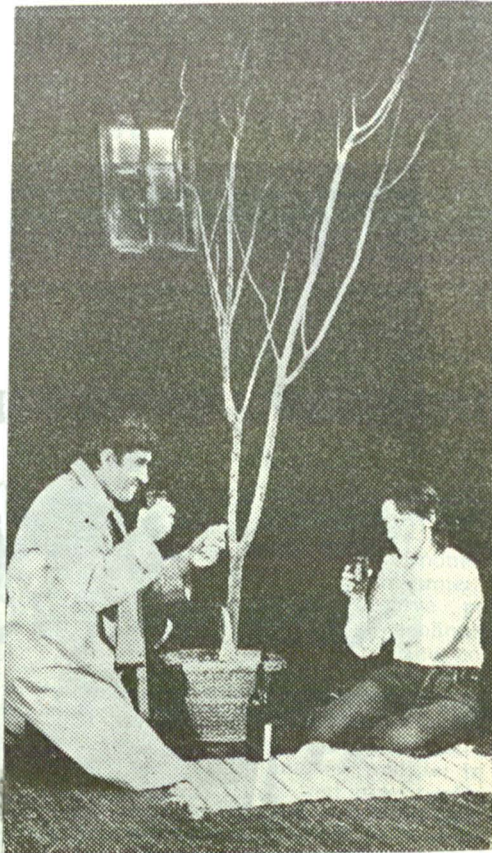
Rîsu-plînsul ploieştean

Mihai Ispirescu vine din urbea lui I. L. Caragiale și Nichita Stănescu, aceea care a făcut o revoluție onirică sub conducerea lui Candiano Popescu, vestitul erou din **Boborul**. Ploieștenii au probabil simțul comediei în sine, altfel nu-mi explic de ce ei simt **enorm**, văd monstruos și trag, din aceste motive, mereu plînsul spre ris. Starea de **risu-plînsu** domină jocurile de cuvinte ale lui Nichita Stănescu și aceeași stare (prin care trebuie să înțelegem o atitudine față de lucruri și un mod de a fi în lume!) se insinuează în comediiile și **Momentele** marelui nostru conetătean. Ea a fixat un stil literar și, dacă nu greșesc prea mult, stilul a început să fie imitat de viață. **Stilul** Caragiale a devenit un stil al existenței.

Imi amintesc că Roland Barthes spune undeva că tragedia (ca specie literară) apare în epocile de mare cultură și fixează stilul unui popor. Așa s-a întâmplat în secolul al X-lea ateniian, în epoca elisabethană și în Franța secolului al XVII-lea. Tragedia este cea mai mare școală de stil, spune semioticianul francez. Viața imită, în anumite epoci, teatrul și ia de la el o demnitate și un stil cu adevărat mare... S-ar putea ca Barthes să aibă dreptate, dar constatăm că uneori (poate chiar mai des decît în cazul tragediei) viața imită comedia și ia de la ea un stil ironic și un model de existență exprimat, în cazul lui Caragiale, printr-un comic scepticism („Ceș copil?” și „Hai, că nu se poate!”) și o stare permanentă de risu-plîns care scoate individul din situațiile dificile și-i dă curaj să suporte destinul...

Mihai Ispirescu vine din această tradiție și, unind burlescul cu tragicul, satira cu parabola (cu alte vorbe: unind risul cu plînsul!), dă o imagine pregnantă a unei birocrății patetice, delirante și fastuoase. O scenă memorabilă în piesa sa este aceea, susținută admirabil de Horațiu Mălăele, a beției (să-i spunem astfel). Discursul omului turmentat are o tradiție bună în teatrul nostru, mai puternică, de pildă, decît aceea a bufonului. Mihai Ispirescu îl aduce la zi și-l pune să dea totul pe față, să arate tragicul din comedie plînsul din ris. Mi-a plăcut mult acest moment al piesei și-l socotesc promițător pentru talentul de comediograf al autorului.

Eugen SIMION

Pomul ca recuzită

„Ridică-ți ochii, privirile-ți înaltă, vezi în ce aur pur te-nvăluie lumina, alb înflorita adiere a crenților respir-o, e-o primăvară nesfîrșită viața cînd te cuprinzi întreg în bucuria ei” — Îndeamnă **Nenăscutul**, care are tendința să imprime **replîcilor** sale o cadență specifică **versului**. „Am simțit o căldură ca o flacără și-o ameteală lină” — mărturisește mai prozaic Cristina, comunicînd o stare asemănătoare.

...O pată verde pe zidul din față, abia zărit prin geamul prăfuit, un junghi în omoplat — iată modul, opus, în care Berzea și Stroescu simt, părelnic, din subterana tenebroasă și igrasioasă în care trăiesc, venirea primăverii. De altfel, ei **n-au văzut** niciodată grădina de peste zid și vorbesc despre ea cu o lipsă de imaginație caracteristică („un vis: arbori, boschete și cite și mai cite”), ca despre un peisaj edenic. N-au văzut bine nici pomii și nici florile — pe care le-au transformat în recuzită pentru varii mizanscene, ca elemente de decor. Și pro-

...babil că n-au privit cu adevărat, nicio dată, decât soarele și luna, ori norii de muceavă din propriile lor decoruri a căror conținut și aranjare le dă — așa cum sugerează spectacolul Teatrului „Not-tara” — voluptăți demiurgice.

Iată, deci, o perspectivă care diferențiază net eroii „pozitivi” ai comediei lui Mihai Ispirescu, **Într-o dimineață**, de „negativi” fixați în apa tare.

În buna tradiție a comediei românești actuale, ilustrate cu strălucire de Teodor Mazilu și preluate notabil de Tudor Popescu, Paul Cornel Chitic, Dinu Grigorescu — și Mihai Ispirescu aspiră a depăși satira de moravuri în direcția unei comedii cu dimensiuni tragice (tragicomedie deci), și cu o mai generoasă deschidere etică și existențială.

Amendind moduri de viață și gândire anchilozate, obtuzitatea, birocratismul, falusul, impostura, ipocrizia, lășitatea, servilismul, autorul tinde a divulga drept păcate umane originare: trădarea naturii și, de altfel, în strânsă conexiune cu aceasta, ignorarea culturii.

Victime în conștiința lor, rar, dar revelator scurtcircuitată de o lumină, cei ce „n-au timp pentru anotimp” (cum rimează ei stupid), cei ce trăiesc „la marginea cîmpiei nicicînd descoperite” — sînt, în registrul tragicomediei, mai ales culpabili. Osificarea lor se divulgă, paradoxal, îndeosebi prin agitația sterilă în fața neprevăzutului, prin recursul jalnic la poza meditativă sau la citatul livresc dat alandala, dar mai ales prin formele agresivității lor sociale, prin practicile manipulatorii pe care le ilustrează.

Dincolo de pitorescul ei (gustat din plin de spectator și datorită compoziției suculente și totodată atent supravegheate a Cameliei Zorlescu), o scenă-cheie în acest sens, ce vrea să întregască dimensiunea satirică, dominantă, este cea a apariției Aspasiei; a înregimentării ei în acel „comando” ce urmează să îl transforme peste noapte pe Georgescu într-un „eșantion” demn de Omul viitorului.

Manipularea lui Georgescu, ce a început cu schimbarea de confort și chiar de cultură (prin dotarea cu „trei metri de cărți”) trebuie să culmineze cu cea menită să îi aducă eroului nostru o soție, și, prin ea, căldura vieții de familie ca supremă împlinire. Ea nu trebuie căutată, există în dotarea, în instrumentarul biroului de statistică. Nu e o novice, ci o inițiată. S-a mai apelat la ea și cu alte, varii, ocazii pentru rezolvarea „unor probleme sufletești spinoase” personale, ca și pentru a aduce și alte cadre din instituție, sau din afara ei, „pe calea cea bună”, „a-i face să simtă că trăiesc”, a „pune lucrurile la punct”. Și iat-o, iată „Femeia”. E cea cu „frigiderul invers”, care i-a vîndut lui Georgescu un aparat care, „în loc să răcească încălzea”. Ea nu vine plutind pe raza visului, ci — adevă-

rată profesionistă a refacerii de viață — răspunde prompt, la ordin. E demult înregimentată, a acumulat o vastă experiență. Și ce contrast între așteptarea legată de această forță — în chip ideal aducătoare de echilibru și liniște, bucurie — și falsa cochetă obosită, mai autentică în stilul ei contondent. Referirile Aspasiei la mormintele defuncțiilor soți (pe care vrea să le împrejmuiească acum cu lemn ciînesc) sînt tot atât de frecvente ca și tristele ei tentative de cucerire.

Dintr-un izvor al plăcerii și al fericirii de a trăi, Aspasia a devenit o hecatombă a vieții.

Natalia STANCU

Fereastra

Ea nu e o secvență, nu e un accident, nu e un accesoriu, ea e tot timpul acolo, în fața ochilor noștri și, în același timp, în spatele lor.

Ea este cu mult mai sus decît sîntem noi obișnuiți din spectacolele — nu mai puțin obișnuite — ale vieții noastre. În

